

Akademia Europejska

1. spotkanie
12.03.2024 r.

koordynatorka Akademii
Joanna Różycka-Thiriet
j.rozycka@schuman.pl

Temat: Relacje UE-USA. Co zmienia prezydentura Donalda Trumpa?

Nasi goście:

- **Tomasz Bielecki**, starszy analityk ds. europejskich, korespondent Polityki Insight w Brukseli

- **prof. Bohdan Szklarski**, Ośrodek Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego

SŁOWNICZEK

Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa (WPZiB)

– istnieje od Traktatu z Maastricht z 1992 roku, który oficjalnie stworzył Unię Europejską. To specyficzny obszar kompetencji Unii – dużą rolę odgrywają w niej państwa członkowskie. WPZiB określa i realizuje Rada Europejska (szefowie państw i rządów państw członkowskich) oraz Rada UE (ministrowie państw członkowskich). Zasadniczo decyzje w tym obszarze podejmowane są jednomyślnie. W tworzeniu i realizacji WPZiB uczestniczy **Wysoki Przedstawiciel do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa** (urząd powstał na mocy Traktatu z Amsterdamu z 1997, a Traktat z Lizbony z 2007 roku dodał mu uprawnień). Przedstawiciel reprezentuje też Unię na zewnątrz. Obecnie stanowisko to pełni Estonka **Kaja Kallas**. 26 lutego Kallas miała się spotkać w Waszyngtonie z sekretarzem stanu USA Marco Rubio, żeby porozmawiać o negocjacjach w sprawie Ukrainie. Strona amerykańska odwołała spotkanie.

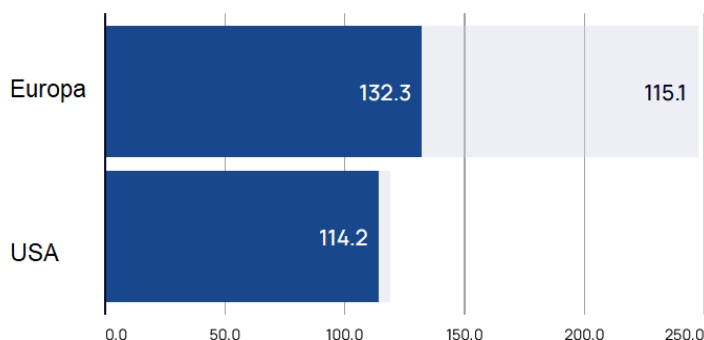
Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO) – jest częścią WPZiB. Z zachowaniem pewnych wyjątków decyzje dotyczące WPBiO podejmowane są przez Radę UE lub Radę Europejską jednomyślnie. Za składanie propozycji w tym obszarze, a także za wdrażanie podjętych już decyzji odpowiada **Wysoki Przedstawiciel UE do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa**.

Wsparcie rządowe dla Ukrainy: Według grup krajów, mld euro

Alokacje i zobowiązania od 24 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2024 r.

■ Całkowita alokowana pomoc ■ Pomoc, która ma zostać alokowana

Prezydent Donald Trump powtarza, że amerykańska pomoc dla Ukrainy jest większa niż europejska i wynosi 350 mld dolarów (czyli ok. 322 mld euro). Jak pokazują dane Instytutu na rzecz Światowej Gospodarki z Kilonii, nie jest to prawda (patrz wykres). Jeśli weźmiemy pod uwagę wielkość pomocy do PKB, największym donatorem jest Estonia i Dania (po 2,2% PKB). Polska pomoc to 0,8% PKB, a USA 0,5%. USA przekazały pomoc wojskową na ponad 64 mld euro, a Komisja Europejska i Rada UE pomoc finansową na ponad 46 mld euro i 2,56 mld pomocy humanitarnej.

Źródło: [https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine-support-tracker/](https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/)

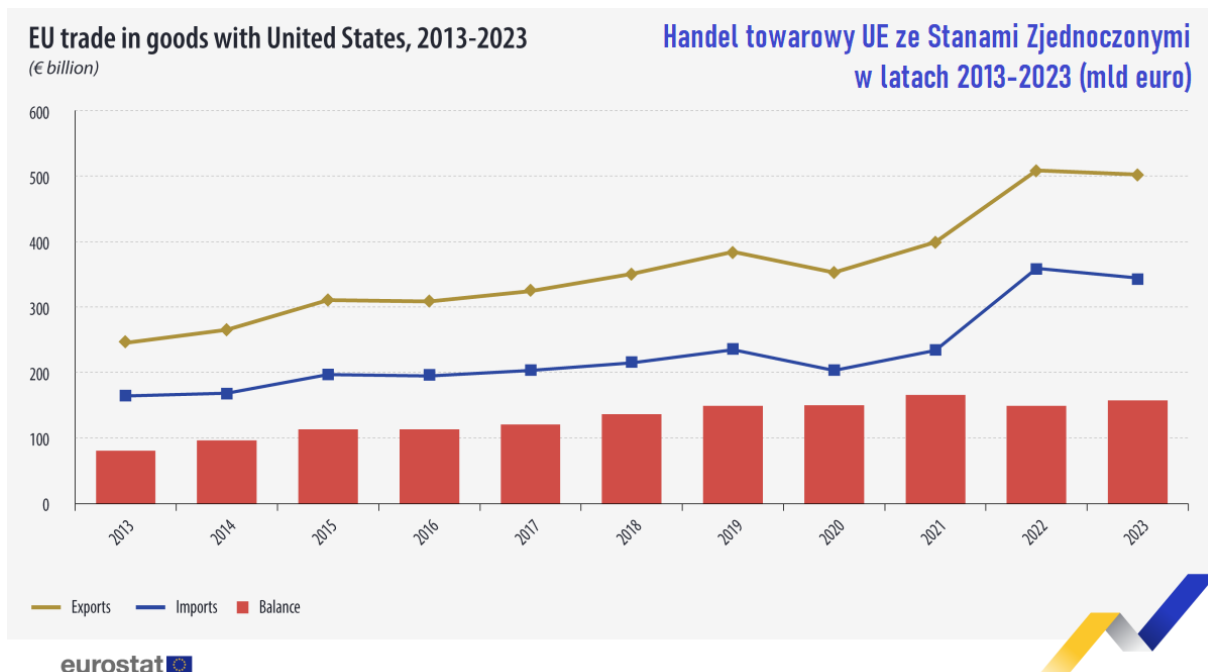
Zgodnie z Traktatem o Unii Europejskiej (art. 42 ust. 2) WPBiO obejmuje stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej Unii. Doprowadzi ona do stworzenia wspólnej obrony, jeżeli Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie, tak zadecyduje. WPBiO realizowana jest dzięki zdolnościom cywilnym i wojskowym oddanym do dyspozycji Unii przez państwa członkowskie.

FRAZA DNIA

Art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego, podpisanego w Waszyngtonie w 1949 roku

Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego (...)

- artykuł, który jest istotą **NATO** (North Atlantic Treaty Organization) - struktury, która rozwinęła się wokół **Traktatu Północnoatlantyckiego** (zwanego też **Traktatem Waszyngtońskim**). Po ostatnich rozszerzeniach o Finlandię (2023) i o Szwecję (2024), które postanowiły dołączyć do NATO po inwazji Rosji na Ukrainę w 2022 roku, organizacja liczy 32 państwa członkowskie (9 spoza UE). Warto zwrócić uwagę, że art. 5 nie przewiduje automatycznej pomocy wojskowej dla napadniętego sojusznika. Z artykułu skorzystano tylko raz – zrobili to Stany Zjednoczone po zamachach 11 września 2001 roku. Od października 2024 roku sekretarzem generalnym NATO jest były premier Holandii **Mark Rutte**.

Źródło: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10931>
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=USA-EU_-_international_trade_in_goods_statistics
<https://ustr.gov/countries-regions/europe-middle-east/europe/european-union>

Donald Trump twierdzi, że deficyt handlowy w relacjach UE-USA wynosi 350 mld dolarów. Nie jest to prawda. W 2024 roku eksport towarów z USA do Unii Europejskiej opiewał na 370,2 mld dolarów, a import towarów z UE na 605,8 mld. Oznacza to, że deficyt Stanów w handlu towarowym z UE wyniósł w 2024 roku 235,6 mld dolarów. Unia importuje ze Stanów głównie ropę, gaz oraz produkty medyczne i farmaceutyczne. Eksportuje głównie produkty medyczne i farmaceutyczne, silniki do samochodów, samochody oraz leki. Jeśli chodzi o usługi, to USA miały w 2023 roku (późniejszych danych nie znaleziono) nadwyżkę w wysokości 77 mld dolarów (Amerykanie wyeksportowali do UE usługi za 262, a importowali za 185 mld dolarów).